

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΥΠΑΤΙΑΣ

Οι αρχαιολάτρες κατηγορούν την Εκκλησία μας γι' αυτό. Έχουν δίκιο;

Πρωτοπρεσβύτερος, [Γεώργιος Μεταλληνός](#).

Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ευχαριστώ πολύ πάτερ Παναγιώτη, σεβαστοί πατέρες, αγαπητοί αδελφοί.

Ευχαριστώ που για μιά ακόμη φορά βρίσκομαι σε αυτόν τον ναό και τιμώ την διακονία που γίνεται σε αυτόν τον χώρο από τους σεβαστούς συναδελφούς εν Χριστώ και ευχαριστώ επίσης γιατί μου ζητήσατε να μιλήσω για ένα θέμα σημαντικότερο.

Λέγω σημαντικότερο γιατί όπως θα δούμε και στη συνέχεια, γίνεται χρήση, με την επιστημονική σημασία του όρου, γίνεται χρήση και αυτού του θέματος σε έναν αδιέξοδο αγώνα αντιπαράθεσης. Μάλλον, μιας διαρκούς επίθεσης των νέο ειδωλολατρών ή νεοπαγανιστών -και όποιος θέλει επ' αυτού να δώσω απάντηση τι σημαίνει, το κάνουμε μετά στη συζήτηση- για να κατηγορηθεί, όπως θα δούμε και από τα ιστορικά κείμενα, η Ορθοδοξία και μάλιστα μεγάλες μορφές της Πίστεως και Παραδόσεώς μας.

Δύο λόγια ιστορικά, βιογραφικά.

Η φιλόσοφος Υπατία κατ' άλλους γεννήθηκε το 355 και κατ' άλλους το 370. Αυτό, έχει μεγάλη σημασία διότι προσδιορίζεται έτσι η ηλικία της όταν το 415 έγινε η φριχτή πράγματι δολοφονία της· αν ήταν νεότερη, διότι ακόμη και η ηλικία και η ομορφιά της εντάχθηκαν μέσα σ' αυτήν την εκστρατεία μειώσεως και κατασυκοφαντήσεως μεγάλων μορφών της Εκκλησίας.

Το 415 έχουμε την δολοφονία της. Ήταν θυγατέρα του μαθηματικού Θέωνος, αστρονόμου επίσης, και αυτή ησχολείτο με τα μαθηματικά και προπάντων με την αστρονομία. Ήταν όμως και Νεοπλατωνική φιλόσοφος. Ο Νεοπλατωνισμός του Πλωτίνου, ήταν θρησκευτικό σύστημα όπως και ο Πλατωνισμός ήταν θρησκευτικό σύστημα. Δεν ήταν απλώς

μία φιλοσοφική ενασχόληση με κάποια προβλήματα, αλλά και ο Πλατωνισμός και ο Νεοπλατωνισμός, είχαν καθαρά έναν θρησκευτικό χαρακτήρα, γι' αυτό έχουμε έναν ασκητισμό εις τον Πλωτίνο, στους Νεοπλατωνικούς, που πολλές φορές συγχέεται με τον ασκητισμό της Εκκλησίας.

Και θα σας πω ένα χαρακτηριστικό. Κατηγορούν κάποιοι, ακόμη και θεολόγοι καθηγητές στη Δύση, κατηγορούν τους Ορθόδοξους Πατέρες ως Νεοπλατωνικούς, διότι, υπάρχουν όροι οι οποίοι όμως έχουν προσλάβει στον Χριστιανισμό εντελώς διαφορετική σημασία. Ξέρετε, όπως για να γίνει κανείς Χριστιανός βαπτίζεται και αυτό σημαίνει πεθαίνει ο παλιός άνθρωπος και ανίσταται νέος άνθρωπος, καινός εν Χριστό άνθρωπος, καινή κτίσις, θα έλεγα κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην σχέση του Χριστιανισμού με την Ελληνική φιλοσοφία. Ο όρος νους επί παραδείγματι, τί σημαίνει εις τον Πλάτωνα και στον Πλωτίνο; Είναι καθαρά μία διανοητική διεργασία, ενώ στον Χριστιανισμό έχει εντελώς διαφορετική σημασία. Αρκεί ν' ανοίξει κανείς φιλοκαλικά κείμενα και θα κατάλάβει ποία έννοια έχει ο νους. Είναι ο οφθαλμός της ψυχής προς τα πάνω που συγκεντρώνεται, συνελίσσεται όπως λένε οι άγιοι, μέσα στην καρδιά, και είναι ο οφθαλμός της ψυχής που τελικά φθάνει στην θέα του Θεού, στην θεοπτία. Άλλο το ένα, άλλο το άλλο. Και όμως, μιλούν για σχέση μεταξύ Χριστιανισμού και Νεοπλατωνισμού.

Ξέρετε, σ' ένα συνέδριο, θεολογικό συνέδριο, στον διάλογο με τους Λουθηρανούς που ήμουν πολλά χρόνια, κάποιος Ορθόδοξος θεολόγος από την Βουλγαρία, Καθηγητής Δογματικής του Πανεπιστημίου της Σόφιας, μιλούσε για Πατέρες Νεοπλατωνικούς. Και του λέγω σε μία στιγμή -γιατί μου έκανε ένα νόημα ο παπα-Γιάννης ο Ρωμανίδης, Θεός συγχωρέστον, ο μεγαλύτερος Ορθόδοξος δογματολόγος του 20ου αιώνας .. και χαμογελούσε σα να μου έλεγε: δε θα πεις τίποτα;- και του λέγω, με συγχωρείτε κύριε συνάδελφε για ποιόν ομιλείτε; Λέει, για τον Ιερό Αυγουστίνο. Λέω, υπάρχει κάποιος άλλος Πατέρας που μπορεί να κατηγορηθεί; Χαμογέλασε και ο καθηγητής γιατί τα ήξερε, μου λέει, όχι.

Θέλω να πω λοιπόν ότι τέτοια λάθη γίνονται και όλα αυτά συγκεντρώνονται στην προσέγγιση του προσώπου της Υπατίας και της δολοφονίας της. Επικρατεί λοιπόν μία φαντασιακή εικόνα την οποίαν έχουμε κατασκευασμένη για την φιλόσοφο Υπατία, κυρίως μέσω της αυθαιρεσίας της λογοτεχνίας. Οι περισσότερες πηγές οι οποίες χρησιμοποιούνται είναι πολύ νεότερες, από τον 19ον αιώνα και εξής, που έχουνε κάποια ιστορικά στοιχεία αλλά είναι λογοτεχνικές πηγές. Δεν γράφεται η ιστορία με φανταστικές διηγήσεις που δεν στηρίζονται στις πηγές. Θα επανέλθω σ' αυτό.

Πριν από μερικά χρόνια είχα πληροφορηθεί ότι στην τηλεόραση προεβλήθει μία ταινία για την φιλόσοφο Υπατία, και επειδή ήθελα να την δω για να έλθω εδώ πέρα, παρεκάλεσα κάποιον γνωστό μου και μου μαγνητοσκόπησε το dvd που ήταν σε κάποιο αρχείο και μάλιστα είναι στην αγγλική κόπια. Την είδα, και διαπίστωσα ότι είναι κέραμοι και πλίνθοι. Κάποια ιστορικά στοιχεία, και τα περισσότερα σε κρίσιμα προβλήματα του

θέματος που πρέπει να έχουμε άμεση και σωστή πληροφόρηση/ απάντηση είναι όλα φανταστικά και στηρίζονται στην λογοτεχνία.

Ο μύθος αυτός ο οποίος πλάστηκε σχετικά με την Υπατία, τροφοδότησε και τροφοδοτεί την αντιχριστιανική και μάλιστα την αντι-Ορθόδοξη φιλολογία των ημερών μας. Έτσι έχουν επικρατήσει θέσεις όπως η ακόλουθη. Για να κάνω και 'γώ ορθή χρήση των πραγμάτων, έχει δημοσιευθεί, την παραπομπή μπορώ να τη δώσω, στο περιοδικό Δαυλός που δεν εκδίδεται σήμερα -δεν ξέρω αν επανεξεδόθει- αλλά λυπούμαι που δεν εκδίδεται, διότι θα πρέπει να υπάρχουν, να κατατίθενται πάτερ Παναγιώτη, όλες οι απόψεις, είτε μας αρέσουν είτε δεν μας αρέσουν. Αυτό είναι η επιστήμη. Το μόνο μου παράπονο για τον Δαυλό και τον διευθυντή του τον κύριο Λάμπρου, πιστεύω ότι ζει και να 'ναι καλά ο άνθρωπος, είναι ότι δημοσίευαν εναντίον μου κριτικές αλλά ποτέ δεν δημοσίευσαν απαντήσεις που έχω στείλει. Αυτό είναι καταλαβαίνετε, ας μην το χαρακτηρίσω επειδή είμαι και παπάς και είμαστε μέσα εις τον ναόν.

Τι γράφει ο Δαυλός το 1993.

«Το 415 μ.Χ. κατακρεουργήθηκε η Νεοπλατωνική φιλόσοφος Υπατία από το μαινόμενο Χριστιανικό πλήθος της Αλεξάνδρειας.»

‘Χριστιανικό πλήθος’. Ξέρετε, καταλαβαίνουμε κάποιον που δεν έχει σχέση με την Ορθοδοξία και γενικά με τον Χριστιανισμό. Η φράσις που λέγεται και από δημοσιογράφους, ‘χριστεπώνυμον πλήθος’, ‘χριστιανικό πλήθος’, είναι γελοία. Εμείς λέμε το σώμα του Χριστού, χριστιανικό σώμα κλπ αλλά ποτέ χριστεπώνυμο πλήθος ή χριστιανικό πλήθος.

Εδώ ισχύει η μισή αλήθεια που είναι χειρότερη από το ψέμα. Αλλά όταν πρέπει να επενδυθεί δήθεν ιστορικά το μίσος, ποιός ενδιαφέρεται για την αλήθεια ; Επίσης βαρύνει στην περίπτωση αυτή η ανεπαρκής γνώση των πηγών και της βιβλιογραφίας αλλά και η αποσπασματική ανάγνωσή τους, των πηγών. Ξέρετε, ιστορία χωρίς πηγές δεν μπορεί να γραφεί. Ιστορία ίσον πηγές. Οι παλαιότερες είναι γραπτές πηγές, οι νεότερες μπορεί να είναι ακόμη και προφορικές και μαγνητοσκοπημένες διαλέξεις, καλή ώρα αυτό που μαγνητοσκοπείτε τώρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή. Επομένως, χωρίς πηγές δεν μπορεί να γραφεί ιστορία. Και δεύτερον, δεν μπορεί να γίνει χωρίς αντικειμενική θέαση των πραγμάτων και αντικειμενική κρίση, διότι τότε επικρατεί μία συνθηματολογία που δεν μπορεί να θεωρηθεί ιστορία.

Ας παρακολουθήσουμε λοιπόν τις μαρτυρίες των πηγών.

Προ ετών έχει κυκλοφορηθεί και στα Ελληνικά μίαν διδακτορική διατριβή για την φιλόσοφο Υπατία, της Πολωνίδος επιστήμονος **Μαρίας Ντζιέλσκα** [Maria Dzielska]. Έχει μεταφραστεί «Υπατία η Αλεξανδρινή» από τον κύριο Γιώργο Κουσούνελο.

Δεν δηλώνεται το έτος αλλά πρέπει να είναι 10-15 .. χρόνια. .. Η συγγραφέας, η κυρία Ντζιέλσκα, απομονώνει όλες τις λογοτεχνικές μαρτυρίες για το πρόσωπο της Υπατίας και τονίζει ότι αγνοούνται οι ιστορικές πηγές και μάλιστα, ο μόνος συγγραφέας, ιστορικός

Σωκράτης -όχι ο αρχαίος, έζησε τον 5ο αιώνα μ.Χ., **Σχολαστικός** ονομάζετο, ήτανε δικηγόρος δηλαδή ..- το 450 περίπου έγραψε εκκλησιαστική ιστορία. Συνεχίζει τον Ευσέβιο* πάτερ Ελευθέριε. Λοιπόν, τελείωσε η ιστορία του το 439**, μέχρι τότε γράφει.

Περιλαμβάνει λοιπόν στην ιστορία του, με μία εκτενή αναφορά, και την περίπτωση της Υπατίας.

Άρα, το επαναλαμβάνω. Η μόνη επιστημονική ιστορική πηγή την οποίαν έχουμε κοντά στα γεγονότα, είναι του ιστορικού Σωκράτους. Από εκεί και πέρα περνάνε αιώνες για να εμφανιστούν νέες πληροφορίες. Κάποια πράγματα είχαν ενσωματωθεί στην παράδοση αλλά μία παράδοση η οποία δεν μπορεί να θεμελιωθεί κάπου. Ο βασικός λοιπόν μάρτυρας των γεγονότων είναι ο Σωκράτης. Από 'κει και πέρα βλέπετε, και στην ταινία αυτή που είδα, υπάρχουν οι βασικές θέσεις του Σωκράτους για θέματα του ιστορικού περιβάλλοντος, της εποχής δηλαδή, αλλά για όσα αφορούν εις την δολοφονία -βλέπετε το επαναλαμβάνω συνεχώς, 'στην δολοφονία'- της Υπατίας, είναι όλα μυθιστορηματικές αφηγήσεις ή στοιχεία τα οποία έχουν συνταχθεί με πρόθεση. Αυτό στη Γερμανία το λένε tendenz. Tendenz σημαίνει τάση. Όταν λοιπόν έχει τάση κάποιος και γράφει κάτι για να καταδικάσει ένα πρόσωπο ή ένα γεγονός, τότε αυτή η τάση είναι όχι μόνο παραποίηση της ιστορίας αλλά μυθιστοριοποίηση της ιστορίας. Και όπως μου αρέσει να λέγω, είναι τα παραταξιακά και λοιπά θέματα τα οποία υπεισέρχονται στην έρευνα οπότε έχουμε παραταξιακή θεώρηση της ιστορίας και **ιστορικό αναχρονισμό**. Τι σημαίνει αυτό ; Ότι βλέπουμε τα γεγονότα του 5ου αιώνα μ.Χ., 415, με κριτήρια του παρόντος.

Όσοι έχετε ασχοληθεί, και πιστεύω ότι οι περισσότεροι ανήκετε σ' αυτήν την ομάδα, με θέματα ερευνητικά, θα ξέρετε ασφαλώς ότι όταν γράφουμε μία μονογραφία, μία εργασία όπως είναι η διδακτορική διατριβή, για κάποια εποχή ή για κάποιο πρόσωπο που ζει και κινείται μέσα σε μία συγκεκριμένη εποχή τί κάνουμε; Πρώτα παραθέτουμε ένα εισαγωγικό κεφάλαιο που αναφέρεται στην εποχή. Δηλαδή, ερευνούμε την εποχή και δίνουμε το ιστορικό κλίμα μέσα στο οποίον αναπτύσσονται κάποια πράγματα τα οποία εμείς θέλουμε να φωτίσουμε. Διαφορετικά, εάν βλέπω μία εποχή με τα δεδομένα της δικής μου εποχής, τότε υποπίπτω εις το έγκλημα για την ιστορία του ιστορικού αναχρονισμού. Είναι αδύνατον λοιπόν να κατανοήσουμε την περίπτωση της δολοφονίας της φιλοσόφου Υπατίας, χωρίς να γνωρίζουμε το ιστορικό κλίμα στην Αλεξάνδρεια στις αρχές του 5ου αιώνα μ.Χ..

Με βάση τις πηγές και την πλούσια βιβλιογραφία, ο ιστορικός της σχολής μας ο κύριος **Βλάσιος Φειδάς** στην «Εκκλησιαστική Ιστορία – Τόμος Α» δίνει την ακόλουθη εικόνα για τον **Πατριάρχη Κύριλλο**, τον οποίον φθάνουν να κατηγορήσουν ως δολοφόνο εντός εισαγωγικών ή ηθικό αυτουργό της δολοφονίας της Υπατίας. Λοιπόν έχουμε έναν θεολόγο, γνωστό, έναν επιστήμονα τον Βλάση τον Φειδά, εκλεκτό συνάδελφο και αγαπητότατο, ο οποίος, στην εκκλησιαστική ιστορία που διδάσκονται οι θεολόγοι στο πανεπιστήμιο μας καταθέτει την προσωπική του άποψη για το θέμα, και θα δείτε ότι όχι μόνο αυστηρός

είναι αλλά διέπεται από τη διάθεση να μην συγκαλύψει τίποτε. Αυτό θα πει επιστήμων. Άμα συγκαλύπτουμε είμαστε κομματικοί παράγοντες και όχι επιστήμονες.

Λέγει ο Φειδάς :

Ο Κύριλλος, παρά την ευρύτητα της παιδείας του όπως μας δείχνουν διάφορα στοιχεία της βιβλιογραφίας, διακρινόταν για την ορμητικότητά του, τον υπερβολικό του ζήλο και το αγωνιστικό του πάθος, τα οποία, παρά τις παρεμβάσεις του συγγενούς του και πνευματικού του συμβούλου, του **αγίου Ισιδώρου Πηλουσιώτου** -μεγάλη μορφή ο άγιος Ισίδωρος, ήτανε πνευματικός πατέρας του Κυρίλλου- τον οδήγησαν (τα στοιχεία που είχε στην προσωπικότητά του) ορισμένες φορές σε ακραίες ή περιττές ενέργειες όπως λόγου χάριν στις διώξεις εναντίον των σχισματικών, επίσης, εις την στάση του απέναντι στους ειδωλολάτρες και τους Εβραίους.

Ο καθηγητής Φειδάς λοιπόν είναι αντικειμενικός και αυστηρός κριτής και αναφέρει την προσωπικότητα, μίαν ορμητική προσωπικότητα που δεν αλλάζει, κάθε άνθρωπος έχει τον χαρακτήρα του. Θα σας πω ένα παράδειγμα στην εποχή μας, τον Μακαριστό και θαυμαστό απ' όλους μας, τον πατέρα Αυγουστίνο Καντιώτη. Ποιός μπορούσε να αλλάξει τον χαρακτήρα του πατρός Αυγουστίνου Καντιώτη; Αλλά δεν έκανε κανένα έγκλημα, μάλλον είναι ευεργέτης του Έθνους και της Πίστεώς μας. Ο Κύριλλος λοιπόν είχε αυτόν τον χαρακτήρα και όπως έλεγαν οι ιστορικοί φιλόσοφοι ου ράδιον φύσιν μεταβαλείν, δεν είναι εύκολο ν' αλλάξεις την φύση σου, τον χαρακτήρα σου. Όχι όμως ότι ενέχεται και για έγκλημα.

Επομένως, αυτά που γράφει ο καθηγητής Φειδάς στηρίζονται εις τις μαρτυρίες περί Κυρίλλου της εποχής, των συγχρόνων, πως τον έζησαν.

Αντί να είναι ο θεολόγος Φειδάς επιεικέστερος απέναντι στον Κύριλλο, επιεικέστεροι αποδεικνύονται οι φιλόλογοι ιστορικοί που γράφουν για τον Κύριλλο και για το γεγονός της Υπατίας. Έχουμε τον Βυζαντινολόγο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, είναι ομότιμος νομίζω σήμερα, τον κύριο **Απόστολο Καρπόζηλο**, εκλεκτό συνάδελφο.

Στο έργο του «Βυζαντινοί Ιστορικοί» μας λέει ότι όσα αρνητικά καταγράφονται εναντίον του Κυρίλλου, προέρχονται από το λεξικόν η Σούδα και επίσης προέρχονται από τον βίο του Νεοπλατωνικού φιλοσόφου Ισιδώρου, ο οποίος βίος ανήκει εις το κλίμα Αρειανών.

Θα έπρεπε, δεν έχω ώρα, θα έπρεπε κανείς να προσεγγίσει τα θεολογικά προβλήματα της εποχής. Ο άγιος Κύριλλος είναι η κυρίαρχη μορφή στην Γ' Οικουμενική Σύνοδο το 431, όχι μόνος βέβαια αλλά η κυρίαρχη μορφή, και στη Δ' το 451, όπου κρίνεται το θέμα της σχέσεως των δύο φύσεων εις τον Χριστόν. Το πρώτο πρόβλημα με τους Αρειανούς παλαιότερα τον 4ον αιώνα ήταν οι σχέσεις των προσώπων της Αγίας Τριάδος μεταξύ τους, η Αγία Τριάς δηλαδή τί είναι, και τώρα έχουμε την σχέση της Θείας και ανθρωπίνης φύσεως εις τον Ιησούν Χριστόν.

Αυτό λοιπόν είναι σημαντικότερο και ο Κύριλλος αναδεικνύεται, όχι θεολόγος διανοητικός αλλά αλλά θεολόγος της πράξεως και της ασκήσεως. Είχαν λοιπόν κάθε συμφέρον οι αντίπαλοι, Αρειανοί, αρειανίζοντες, μεταγενέστεροι αιρετικοί, να μιλήσουν εναντίον του Κυρίλλου. Αυτά λοιπόν λαμβάνονται υπόψη από τους νεότερους οι οποίοι θέλουν όπως-δήποτε να δώσουν μίαν εικόνα του Κυρίλλου που να 'ναι εντελώς αρνητική για να δικαιολογηθεί ότι είναι ηθικός αυτουργός της δολοφονίας της Υπατίας.

Ξέρετε, αυτό είναι μία θλιβερή πραγματικότητα, όταν επιδιώκεται η πλαστογράφηση της ιστορίας. Είναι μεγάλο πρόβλημα. Έχουμε έναν ιστορικό, το λέγω γιατί δεν υπάρχει σήμερα εν ζωή, είναι ο γνωστός σε πολλούς από σας ο Κυριάκος ο Σιμόπουλος, ο οποίος είναι σπουδαίος ερευνητής και μας δίδει πολλές πηγές οι οποίες είναι χρησιμότερες σ' όλους εμάς, αλλά είναι ιστορικός της μιας όψεως. ..

Η σημαντικότερη λοιπόν σύγχρονη πηγή είναι ο ιστορικός Σωκράτης ο οποίος μας περιγράφει πρώτον τη σχέση των Χριστιανών και των Ιουδαίων. Ήταν πάντοτε τεταμένες. Η Αλεξάνδρεια στην εποχή αυτή είναι η δεύτερη μεγάλη πόλη της Αυτοκρατορίας. Η πρώτη είναι η Ρώμη, η δεύτερη είναι η Αλεξάνδρεια. Εάν είχε ενάμιση εκατομμύριο κόσμο η Αλεξάνδρεια ή λίγο λιγότερο, είχαμε μοιρασμένο τον πληθυσμό, με διηρημένους όπως συνήθως εμάς τους Έλληνες. Είχαμε, Έλληνες Χριστιανούς και Έλληνες Εθνικούς, ειδωλολάτρες. Είχαμε μετά και τους Εβραίους. Αυτά τα τρία στοιχεία συνεκρούοντο συνεχώς ώστε να λέγει ο Σωκράτης ότι δεν μπορούσαν να ζήσουν οι Αλεξανδρινοί χωρίς καθημερινήν στάση, επανάσταση δηλαδή. Και εάν δεν είχαν θύματα δεν τελείωναν. Αυτό λοιπόν είναι το κλίμα στο οποίον εξελίσσονται τα γεγονότα. « *Ο Αλεξανδέων Δήμος, πλέον τών άλλων Δήμων, χαίρει ταίς στάσεσι. Δίχα αίματος δέ, ού παύεται ή ορμή.* » Αν δε χυθεί αίμα, δεν σταματούσαν.

Επίσης μας μιλεί για τον διοικητή της πόλεως τον **Ορέστη**. Είναι μία αινιγματική μορφή διότι παρουσιάζεται ως Χριστιανός και διεκήρυττε ότι είναι Χριστιανός αλλά είχε άριστες σχέσεις με τους Εβραίους, οι οποίοι Εβραίοι -τώρα δεν κάνω αντισημιτισμό, ιστορία κάνω- οι οποίοι Εβραίοι ήσαν πάντοτε πίσω από κάθε ατυχή περίπτωση που συνδέεται με τους Χριστιανούς, από το μαρτύριον του Αγίου Πολυκάρπου γύρω στο 160-165 μ.Χ. φυσικά, μέχρι την εκτέλεση του Αγίου Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε' και του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Εκείνοι που είχαν στα χέρια τους τα πράγματα ήταν οι Εβραίοι, για διαφόρους λόγους και κυρίως για το μίσος απέναντι στον Ιησού Χριστό. Οπότε λοιπόν οι Εβραίοι ήσαν εκείνοι οι οποίοι διέβαλλαν τους μεν στους δε και μεις ηλιθίως, αιωνίως ηλιθίως - παιδάκια είμαστε, αεί παίδες οι Έλληνες έλεγε και ο Πλάτων όπως το έλεγαν και οι ξένοι-εμείς είμαστε σε μία μόνιμη σύγκρουση και πέφταμε θύματα των διαβολών αυτών για να μην έχει ειρήνη, να μην μπορεί να ειρηνεύσει ποτέ ο Χριστιανισμός.

Έτσι λοιπόν, βρισκόμαστε στην κορύφωση αυτών των συγκρούσεων. Ένας μοναχός ονόματι Αμμώνιος, χτύπησε με λίθο το κεφάλι του Ορέστη, του διοικητή. Μέσα σ' αυτές τις συγκρούσεις. Ξέρετε, όταν χάνει κανείς την ψυχραιμία, δεν έχει σημασία αν είναι δεξιός

ή αριστερός. Τί είναι τα Δεκεμβριανά τί είναι ο εμφύλιος πόλεμος. Σημασία έχει ότι οι μεν πρέπει να εξοντώσουν τους δε. Συγνώμη για τον παραλληλισμό αλλά για να το καταλάβουμε καλύτερα. Ο Ορέστης είπαμε, έλεγε ότι είναι βαπτισμένος Χριστιανός.

Ο Αμμώνιος τον χτύπησε με πέτρα στο κεφάλι, ο μοναχός συνελήφθη και βασανίστηκε από τους αντιπάλους και υπεχώρησε εις τα τραύματά του και πέθανε. Τότε ο Κύριλλος, κακώς ποιών, ενθουσιώδης χαρακτήρας και αγανακτισμένος, πήρε τον μοναχόν αυτόν και τον κήδεψε ως μάρτυρα της Πίστεως. Αυτό έριξε λάδι στη φωτιά, άστοχη ενέργεια, γιατί υπήρχαν οι μοναχοί της Νιτρίας - έχω πάει στη Νιτρία της Αιγύπτου, έρημος- .. οι οποίοι ήσαν μόνιμα έτοιμοι για να πουλήσουν την δύναμη και τον ενθουσιασμό τους υπέρ του Κυρίλλου. Είναι λοιπόν Χριστιανοί ού κατ' επίγνωσιν, με ζήλον ού κατ' επίγνωσιν. Και συμβαίνουν τέτοια πολλά παραδείγματα. Επιτρέψτε μου σεβαστοί πατέρες, στη θητεία μου στον χώρο της Θεολογίας και της επιστήμης έχω μάθει να κάνω διάκριση μεταξύ καλογήρων και μοναχών. Άλλο καλογηρισμός και άλλο μοναχισμός. Οι μοναχοί είναι όλοι οι Άγιοι Πατέρες μας. Είναι μοναχοί αλλά, ζουν μέσα στην προσευχή, στην μετάνοια, στην άσκηση. Αγωνίζονται υπέρ της ορθής Πίστεως άνευ της οποίας δεν μπορεί να υπάρξει σωτηρία, αλλά δεν φθάνουν ποτέ στις ακρότητες στις οποίες φτάνουν οι μόνον καλόγηροι και όχι μοναχοί.

Έτσι λοιπόν ηλεκτρίστηκε το κλίμα ακόμη περισσότερο. Τότε η Υπατία μία απ' αυτές τις ημέρες, η οποία είχε στενή σχέση -όχι μην πάει ο νους σας στο πονηρό, ήτανε παρθένος η Υπατία, πέθανε αγνοτάτη- η Υπατία λοιπόν είχε στενές φιλικές σχέσεις με τον διοικητή τον Ορέστη, ο οποίος κατά κάποιους εμφανίζεται ως μαθητής της, και έτσι λοιπόν ανεβοκατέβαινε στο μέγαρο, το διοικητήριο θα λέγαμε, που ήταν ο Ορέστης. Οπότε είχε καταστεί ύποπτη για την ομάδα των μοναχών αυτών, οι οποίοι αφορμή ζητούσαν για να δείξουν την πίστη τους και τον αγώνα τους υπέρ της Πίστεως. Προσέξτε, δεν ήτανε μίσος, το θέμα, το κρινόμενο θέμα ήταν η πίστις αλλά πίστις η οποία αντιμετωπιζόταν με έναν ζήλο που είπα, ού κατ' επίγνωσιν. Όταν λοιπόν μία απ' αυτές τις ημέρες είδαν την Υπατία να κατεβαίνει από το μέγαρο του διοικητού, από το διοικητήριο, την συνέλαβαν, την οδήγησαν εις την εκκλησία, την Χριστιανική δυστυχώς, και εκεί αφού την χτύπησαν, την γύμνωσαν, την χτύπησαν και λοιπά, την προσέβαλλαν δηλαδή, και εν συνεχεία την έσυραν εις τον δρόμο και την σκότωσαν, την κατακρεούργησαν με όστρακα.

Ειδεχθεστάτη πράξη. Ποιός μπορεί να την επαινέσει; Αλλά δεν ήτανε κάτι που προετοιμάστηκε ειδικά. Καταλαβαίνετε που είναι το λεπτό σημείο. Άλλο να θεωρήσεις κάποιον ηθικόν αυτουργό λόγω του ότι δεν μπόρεσε να προλάβει την εξέλιξη των γεγονότων. Πόσα συμβαίνουν; Ήτανε όπως ο Αυτοκράτορας Θεοδόσιος. Ο Αυτοκράτορας Θεοδόσιος όταν έγινε το μακελειό εις τον ιππόδρομο της Θεσσαλονίκης ήτανε στα Μεδιόλανα, στο Μιλάνο, εκεί ήταν η έδρα της Αυτοκρατορίας. Για να πάει η είδηση από την Θεσσαλονίκη που έγινε το πράγμα.. στο Μιλάνο και να έλθει πάλι η απάντηση, ήθελες τρεις μήνες τουλάχιστον. Οπότε, όταν έμαθε ότι εστασίασαν μέσα στο στάδιο για μία αιτία η οποία

ας μην χαρακτηριστεί εδώ, συνέστησε να τιμωρηθούν οι πρωταίτιοι και ο διοικητής της πόλεως, της Θεσσαλονίκης, μπήκε μέσα στην πόλη και έσφαξε τους συμμετέχοντες παρατηρητές των αθλημάτων, κατ' άλλους έσφαξε 7 χιλιάδες, κατ' άλλους 15 χιλιάδες. Αλλά ο Θεοδόσιος δεν είχε την ευθύνη, η ευθύνη του όπως είπε ο άγιος Αμβρόσιος ήταν ότι δεν μπόρεσε να καταλάβει ποιες εξελίξεις μπορούσε να έχει το πράγμα. Επομένως, η ηθική αυτουργία είναι αν γίνει μία ταραχή έξω και είμαι διοικητής αστυνομίας ξέρω 'γώ ή εγώ ο παπάς, λέγω στον άλλον πήγαινε και σκότωσέ τους, ή πήγαινε και τιμώρησέ τους αυστηρότατα, αυτή είναι η ηθική αυτουργία, αλλά όταν δεν μπορώ να προλάβω κάτι δεν μπορεί να θεωρηθεί ηθική αυτουργία.

Άλλωστε, έχουμε την αλληλογραφία της Υπατίας με τον άλλον μαθητή της τον **Συνέσιο**, ο οποίος Συνέσιος έγινε ο πρώτος εθνομάρτης της Παραδόσεώς μας. Δηλαδή είναι ο παπάς που λαμβάνει μέρος εναντίον των βανδάλων εις την Βόρειο Αφρική και πέφτει θύμα, σκοτώθηκε σε αυτήν την αντίκρουση και αντιμετώπιση των εισβολέων.

Ο Συνέσιος λοιπόν, ένας σπουδαίος άνθρωπος, όπως έλεγε ένας πατρολόγος, ο Εθνικός με τη Χριστιανική καρδιά, έγινε Χριστιανός, έγινε και Επίσκοπος Πτολεμαΐδος στη Βόρειο Αφρική. Μόνο που κράτησε όπως ζήτησε την γυναίκα του, άλλωστε ακόμη δεν είχε επιβληθεί η υποχρεωτική αγαμία -δεν είχε επιβληθεί ούτε θα επιβληθεί ποτέ· είναι ο Επίσκοπος να προέρχεται από το μοναστήρι για να έχουμε άνθρωπο ασκήσεως ως προασπιστή της Ορθοδόξου Πίστεως. Συγνώμη τώρα σας μπερδέψα διότι διαπλέκονται πολλά πράγματα τα οποία δεν πρέπει να τα αναλύσω περισσότερο.

Ο Συνέσιος λοιπόν ήτανε πολύ συνδεδεμένος φιλικά, ως μαθητής, με την δασκάλα του την Υπατία η οποία έχαιρε γενικής εκτιμήσεως από όλους τους άλλους. Από τον Συνέσιο γνωρίζουμε τον χαρακτήρα και την ακεραιότητα της Υπατίας. Έγινε αυτό το έγκλημα το οποίον βέβαια κανείς δεν χειροκροτεί ούτε το δέχεται αλλά θα μου επιτρέψετε να αναφέρω την κριτική για την Υπατία και το γεγονός αυτό της διδάκτορος, σήμερα είναι καθηγήτρια, της Μαρίας Ντζιέλσκα. Η Ντζιέλσκα, ελέγχει τις θέσεις των νεοπαγανιστών που στόχο είχαν τον άγιο Κύριλλο και την Ορθοδοξία. Συμπεραίνει δε τα εξής. Γράφει : Έχοντας μελετήσει (τα λόγια της) την ιστορία της Υπατίας, όπως έχει διαμορφωθεί από ιστορικά αποσπάσματα, μπορούμε να δούμε καθαρά από πριν τον κοινό παρανομαστή των λογοτεχνικών δημιουργημάτων και των προσωπογραφιών της φιλοσόφου όπως διαμορφώθηκαν τους δύο τελευταίους αιώνες. [19ον και 20ον αιώνα].

Λέγει λοιπόν η Ντζιέλσκα το εξής, ότι όλοι έχουν χρησιμοποιήσει την προσωπικότητα της Υπατίας για να καθορίσουν την στάση τους απέναντι στον Χριστιανισμό και ειδικότερα στον Πατριάρχη, τον Αρχιεπίσκοπο δηλαδή όπως είναι ο σωστός τίτλος, Κύριλλο. Ο Θρύλος θα συνεχίσει να ακολουθεί, λέει η Ντζιέλσκα, τη δική του πορεία ανάλογα με τις διαθέσεις και τις γνώμες, όπως διαπιστώνουμε από τα τελευταία ιστορικά μυθιστορήματα για την Υπατία. Δηλαδή η πηγή όσων σπεύδουν να κατηγορήσουν τους Χριστιανούς, είναι μυθιστορηματικές πηγές. Αλλοίμονο να πέσει μία ιστορική μορφή εις τα νύχια της

λογοτεχνίας. Δεν είμαι εναντίον των λογοτεχνών, αλλά καταλαβαίνετε όταν η λογοτεχνία έχει και την tendenz, έχει την τάση τη συγκεκριμένη, να καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα ο αναγνώστης.

Συνεχίζει η Ντζιέλσκα. Έχουμε εξακριβώσει ότι η φιλόσοφος εγεννήθη γύρω στο 355 μ.Χ. και όχι όπως άλλοι υποστήριξαν γύρω στο 370. Όταν πέθανε το 415, είχε αρκετά προχωρημένη ηλικία. Ήταν περίπου 60 ετών. Η λογοτεχνία, προσπαθεί να ρίξει μέσα πάντοτε και το σεξουαλικό στοιχείο και επομένως όταν είναι μία γυναίκα γύρω στα 40-45 ωριότητα και λοιπά, οδηγεί σε διάφορες φαντασιώσεις. Αλλά η Υπατία είχε περάσει τα 60 όταν γίνεται το γεγονός. Και ξέρετε, μία γυναίκα 60 ετών τότε, και ένας άντρας, δεν ήταν στην νεότητά τους, να μην πω ότι ήταν γριά και γέρος. Σήμερα μπορεί να είστε 90 ετών και να είστε νεότερες.

Ένα άλλο γεγονός είναι ότι φαίνεται ότι δεν υπάρχει λογική βάση για την εικόνα της Υπατίας, λέει η Ντζιέλσκα, την ώρα του φριχτού θανάτου της. Δεν υπάρχει εικόνα σαφής, ως μιας νέας κοπέλας με κορμί αντάξιο της Αφροδίτης που μπορούσε να κεντρίσει τον σαδισμό και τον πόθο των δολοφόνων της. Βλέπετε, στα μυθιστορήματα υπεισέρχεται το σαρκικό, το σεξουαλικό στοιχείο.

Υψηλά ηθικά χαρίσματα είχε η Υπατία. Ήταν πρότυπο σωφροσύνης, θάρρους, δικαιοσύνης, ειλικρίνειας, και έμεινε ισόβια παρθένα. Νεοπλατωνικός ασκητισμός όπως είπα πριν.

Την φόνευσαν άτομα, λέει η Ντζιέλσκα, που βρίσκονταν στην υπηρεσία του Κυρίλλου, ήταν μία πολιτική δολοφονία που προκλήθηκε από τις μακροχρόνιες διαμάχες στην Αλεξάνδρεια.

Άρα δεν είναι πνευματικού περιεχομένου τα κίνητρα. Δεν είναι ο πόλεμος των ειδωλολάτρων, των Εθνικών πέστε τα όπως θέλετε, με τους Χριστιανούς, οπότε οι Χριστιανοί βγάζουν το μίσος τους χτυπώντας την Υπατία, αλλά είναι καθαρά πολιτική δολοφονία και αυτό δέχονται όλοι οι ερευνητές, οι επιστήμονες. Ο θάνατος της Υπατίας, συνεχίζει η Ντζιέλσκα, δεν είχε καμμία σχέση με την αντιπαγανιστική πολιτική που ακολουθούσε ο Κύριλλος και η Εκκλησία εκείνη την εποχή.

Τελειώνει η ώρα. Είχαμε συνεχείς προκλήσεις τις οποίες δεν μπορούμε να καταλάβουμε σήμερα. Μόνο όταν έχουμε ένα διηρημένο Έθνος, σε περίπτωση εμφυλίου σπαραγμού, τότε καταλαβαίνουμε πώς ο φακός μεγενθύνει τα πράγματα, είτε από τη μία πλευρά είτε από την άλλη. Και το μικρό, γίνεται μεγάλο. Δυστυχώς φτάσαμε στην σύγκρουση κομμάτων στην εποχή μας που έχουν αυτόν τον εμφυλιακό χαρακτήρα και ο Θεός να βοηθήσει γιατί δεν είναι καλό για την ιστορική μας συνέχεια και συνοχή.

Ο Κύριλλος λέγει [η Ντζιέλσκα], δεν καταδίωξε τους ειδωλόλατρες στην Αλεξάνδρεια. Μόνο μεταξύ 420 και 430, αρκετό χρόνο μετά την δολοφονία της Υπατίας -και μάλιστα η Ντζιέλσκα λέει 'θάνατο' της Υπατίας- άρχισε επίθεση κατά της παγανιστικής σκέψης.

Άρα το συμπέρασμα .. Δεν έχουμε σύγκρουση μεταξύ Ελλήνων ειδολολατρών ή εθνικών και μεταξύ Ελλήνων χριστιανών. Δεν υπάρχει τέτοια σύγκρουση. Υπάρχει μία πολιτική σύγκρουση επειδή το κεντρικό πρόσωπο της Αλεξάνδρειας, ο Ορέστης, έπαιζε διπλό παιχνίδι κατά τη δική μου εκτίμηση. Προσεποιείτο ότι ήταν Χριστιανός και από την άλλη πλευρά ήταν υπό τις εντολές των Εβραίων. Και άμα λέω Εβραίων, λέω των σιωνιστών της τότε εποχής. Να εξηγούμεθα. Δεν μας φτάνει οι Εβραίοι που πιστεύουν στον Θεό με το δικό τους τρόπο. Το πρόβλημα δεν είναι οι Εβραίοι. Η Άννα Φρανκ δεν είναι το πρόβλημά μας. Κλαίω την Άννα Φρανκ -θα ξέρετε όλοι ποια ήταν η Άννα Φρανκ- όπως θα έκλαιγα αν η θυγατέρα μου ήτανε στην θέση της. Είναι, οι κορυφές του κόσμου που κατευθύνουν την παγκόσμια πολιτική, που τους ονομάζουμε -και έτσι ονομάζονται και οι ίδιοι- σιωνιστές.

Μια σπουδαία όψη του προβλήματος, είναι η τονισθείσα σχέση της Υπατίας με την Αγία Αικατερίνη. Γι' αυτό πήραμε αφορμή, επειδή ήταν 25 Νοεμβρίου της Αγίας Αικατερίνης, να μιλήσουμε .. για αυτό το θέμα. Υπάρχουν πολλοί που ταυτίζουν την Υπατία με την Αγία Αικατερίνη, μολονότι, η απόσταση η χρονική είναι 100 χρόνια και περισσότερο. Σπεύδω να πω από την αρχή ότι προσωπικά, επειδή και 'γώ ασχολούμαι με την έρευνα, δεν έχω πεισθεί ότι έχουμε ταύτιση των δύο γυναικών. Έχουμε όμως πολλά στοιχεία κοινά, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε μία παραπλανητική εκτίμηση των πραγμάτων. Επομένως, δεν σημαίνει ότι αυτά σας τα λέω για να υποστηρίξω ότι η Υπατία και η Αγία Αικατερίνη συμπίπτουν μεταξύ τους, είναι το ίδιο πρόσωπο. Κάθε άλλο. Αλλά, πρέπει να δούμε ποιες εκδοχές υπάρχουν εις την αντιμετώπιση του φαινομένου της δολοφονίας της Υπατίας.

Η Αγία Αικατερίνη εμαρτύρησε το 305, η Υπατία το 415. Άρα έχουμε 110 χρόνια απόσταση. Η αρχαιότερη μαρτυρία για την Αγία Αικατερίνη όμως είναι τον 7ον αιώνα. Δεν έχουμε παλαιότερες πηγές για την Αγίαν Αικατερίνη αλλά είχαμε μία προφορική, σταθερή προφορική παράδοση. Αν μου επιτρέπεται να το πω, στα νιάτα μου, βρήκα στα χειρόγραφα που φυλάσσονται στη βιβλιοθήκη της Μεσσήνης, Μεσάνα στην κορυφή της Σικελίας, βρήκα ένα χειρόγραφο και το εξέδωσα. Είναι του λεγομένου Αναστασίου Πρωτασηκρήτις. Πρώτο α σεκρέτις. Αρχιγραμματέως δηλαδή, ή του αυτοκράτορος ή του Πατριάρχου, και μιλεί για το πρόσωπο και το μαρτύριο της Αγίας Αικατερίνης. Είναι από τα αρχαιότερα, 9ος αιώνας, από τα αρχαιότερα που έχουμε. Επομένως, επειδή δεν υπάρχουν παλαιότερες πηγές παρά μόνον η προφορική παράδοση για την Αγία Αικατερίνη, γι' αυτό κάποιοι κάνουν αυτή τη σύγχυση.

Το λείψανό της μεταφέρθηκε στο Σινά, δεν ξέρουμε ακριβώς πότε, και συνδέθηκε με τη στάση της Ορθοδόξου Εκκλησίας έναντι της Υπατίας. Υπάρχει μία μελέτη, 1926, ενός θεολόγου **Βασιλείου Μυρσιλίδου**, Μικρασιάτου, «Βιογραφία της Φιλοσόφου Ελληνίδος Υπατίας.» Το ίδιο θέμα μελέτησε ο επίσης Μικρασιάτης **Χρήστος Ενισλειίδης**, θα τον θυμόνται κάποιοι, 1954, «Αικατερίνα η Αγία και Πάνυ Ωραία Υπατία». .. Ταυτίζει δηλαδή

καθάρά τις δύο γυναίκες. Έχουμε λοιπόν μία παράδοση που φαίνεται στους δύο συγγραφείς, ότι στην περιοχή της Λαοδικείας εταύτιζαν την Αγία Αικατερίνη με την Υπατία, στην Μικρασία. Κατά την δήλωση του Μυρσιλίδη, το 1897, έλαβε μέρος σε γιορτή εις τιμήν και μνήμην Υπατίας της φιλοσόφου και μάρτυρος. Τιμούσαν Υπατία· φιλόσοφο και μάρτυρα, εις την Μικρασία τις 25 Νοεμβρίου. Ο Μυρσιλίδης μας δημοσιεύει .. και την ακολουθία της Αγίας Υπατίας. Βέβαια, ξέρουμε κάτι, ότι ο Συνέσιος ο μαθητής της είχε δηλώσει στην Σύνοδο στην Αλεξάνδρεια ότι η Υπατία του είχε πει, **βούλωμαι καγώ Χριστιανή αποθανείν**, θέλω και 'γώ να πεθάνω Χριστιανή. Και αυτό εβάρυνε πάρα πολύ γιατί ένας που ήξερε περισσότερο απ' όλους την Υπατία ήταν ο καλύτερος μαθητής της, ο Επίσκοπος μετά, Συνέσιος.

Η Υπατία ενήργησε για την συμφιλίωση του Κυρίλλου με τον Ορέστη και έγινε σύγκληση Συνόδου το 414. Η σύγκλητος συνεκλήθητι 25 Νοεμβρίου κατά την οποία ο Συνέσιος παρουσίασε την επιστολή της Υπατίας που εξέφραζε την επιθυμία να πεθάνει ως Χριστιανή. Η Σύνοδος απεφάσισε την ανακύρυξη της Υπατίας (το έτος εδώ είναι το 414 που θεωρείται το έτος της δολοφονίας της) .. ως μάρτυς της Πίστεως.

Η ταύτιση τώρα με την Αγία Αικατερίνη πως προήλθε;

Πρώτον έχουμε ότι έγινε λόγος εις την Αλεξάνδρεια να τιμηθεί ως μάρτυς της Πίστεως εφόσον εξέφρασε την επιθυμία να γίνει Χριστιανή. Έχουμε δήλωση για την Χριστιανική ταυτότητα της Υπατίας. Προσέξτε όμως, γιατί ταυτίστηκε τόσο εύκολα με την Αικατερίνη; Κατά πολλούς, το όνομα Αικατερίνη προέρχεται από το Ελληνικό καθαρός που στα Αραβικά λέγεται κατάρ. Καθαρός, καθαρή δηλαδή, παρθένος, άμεμπτος η Υπατία, και επομένως και το Αικατερίνα λένε προέρχεται από το καθαρός και άρα έχουμε την αναφορά σε μία γυναίκα που εμαρτύρησε και η οποία ήταν καθαρά, δηλαδή σεμνή παρθένος και λοιπά.

Κάτι άλλο ακόμη πιο περίεργο. Στο Συναξάριο της Κωνσταντινουπόλεως στις 12 Ιουλίου και κατά τον Συναξαριστή του Αγίου Νικοδήμου, υπήρχε στο Βόσπορο και κοντά στην Μονή της Οσίας Ματρώνης μοναστήρι της Αγίας Υπατίας. Υπάτιος υπάρχει. Άνοιξα και 'γώ από παλαιά που ασχολήθηκα με το θέμα το αγιολόγιο. Άμα ανοίξετε το αγιολόγιο θα βρείτε δύο, τρεις, τέσσερις αγίους με το όνομα Υπάτιος. Υπατία όμως δεν είναι γνωστή καμμία αγία της Πίστεώς μας. Κι όμως εκεί στη Μικρασία ετιμάτο από παλαιότερα ως Αγία Υπατία, και της είχε αφιερωθεί και ένα μοναστήρι.

Μία άλλη σπουδαία μαρτυρία για την ταύτιση, χωρίς να σημαίνει ότι την αποδέχομαι, προσφέρει ο αείμνηστος δάσκαλός μας, Καθηγητής της Παιδαγωγικής ο **Κωνσταντίνος Σπετσιέρης**, «Εικόνες Ελλήνων Φιλοσόφων της Εκκλησίας». Ο Σπετσιέρης ταυτίζει την Υπατία με μία γυναικεία μορφή η οποία υπάρχει μεταξύ των φιλοσόφων και έχει υπόψη του τη Μονή της Μεγίστης Λαύρας.

Εδώ πρέπει να εξηγήσω. Ήδη ο **Κλήμης ο Αλεξανδρεύς**, Έλληνας από την Αθήνα που έζησε και έδρασε ως καθηγητής, θα λέγαμε κοσμήτορας κατά τα σημερινά, της Θεολογικής

Σχολής της Αλεξανδρείας -2ος 3ος αιώνας, πέθανε το 335 περίπου ή το 350 κατ' άλλους- λέγει το εξής : “Οι μετά Λόγου βιώσαντες Χριστιανοί εισί καν άθεοι ενομίσθησαν “.

Αυτοί που έζησαν με το σπέρμα, τον σπερματικό λόγο του Λόγου του Θεού μέσα τους, είναι Χριστιανοί. Και αναφέρει τον Σωκράτη, αναφέρει τον Ηράκλειτο, αναφέρει από τους Εβραίους τον Αβραάμ, τους τρεις παίδες και λοιπά. Όλοι αυτοί λέει έζησαν προσδοκώντας τον Ιησούν Χριστόν. Γι' αυτόν τον λόγο, ο **Διονύσιος ο εκ Φουρνά**, θεωρητικός και πρακτικός της αγιογραφίας μας .. λέγει ότι οι άνθρωποι αυτοί έζησαν τον Χριστόν προ της σαρκώσεώς Του και μας δίδει τους φιλοσόφους ως προειπόντας την έλευσιν Χριστού. Καταλαβαίνετε λοιπόν ποιές διασυνδέσεις υπάρχουν.

Μία παρατήρηση. Σε πολλά μοναστήρια υπάρχουν οι φιλόσοφοι, από την μια πλευρά, την αριστερή, και από τη δεξιά πλευρά είναι προφήται. Έχουμε φιλοσόφους που προείπον την έλευση Χριστού, κυρίως Έλληνες, και έχουμε και τους προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης. Όλοι προείπαν, έζησαν και προείπαν, την έλευσιν του Χριστού. Αν έλθετε στον πανεπιστημιακό ναό της Οδοντιατρικής Σχολής στον Άγιον Αντύπα, πριν από 25-30 χρόνια φέραμε έναν αγιορείτη και στον πρόναο στον νάρθηκα μας έχει φιλοσόφους και προφήτες. Για να είμαστε και εμείς πιστοί συνεχιστές αυτής της παραδόσεως.

Το όνομα της γυναίκας τώρα που εικονίζεται, μόνη, μεταξύ των φιλοσόφων είναι Αιαλήα (α, ι, ή). Αιαλήα. Λέγει ο Σπετσιέρης, κανένα όνομα γυναίκας δεν ξέρουμε στα Ελληνικά που ονομάζεται Αιαλήα. Και λέγει αυτός ότι για να μην προκαλεί τους Χριστιανούς ότι μία Νεοπλατωνική φιλόσοφος περιλαμβάνεται μεταξύ των αγίων γυναικών και μεταξύ των φιλοσόφων, το Αιαλήα είναι ακουστικά Υπατία, Αιαλήα. Αυτή είναι η άποψη του Σπετσιέρη, του δασκάλου μας, που αυτήν την στιγμή δεν σημαίνει ότι την δέχομαι. Δύο λόγια και τελειώνω. Στην Βυζαντινή Γραμματεία έζησε η μνήμη της Υπατίας με πολλή ευλάβεια. Αναφέρεται ως Ερασμία Παρθένος η «**πρός δέ τῷ διδασκαλικῷ καί ἐπ' ἄκρον ἀναβᾶσα τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, δικαία τε καί σώφρων γεγонуῖα,..**».

Όχι μόνο καλή δάσκαλος αλλά και ηθική προσωπικότητα. Η Βυζαντινή Γραμματεία μιλούσε συνεχώς για αυτήν ώστε να αποβεί ένα θρυλικό πρόσωπο.

Στην Ελληνική Ανθολογία που είναι πολλά επιγράμματα των Αρχαίων Ελλήνων και μεταγενεστέρων, έχουμε ένα επίγραμμα του **Παλλαδά, Αλεξανδρινού** ποιητού. Ακούστε:

Εἰς τὴν φιλόσοφον Υπατίαν, τὴν Θέωνος θυγατέρα.

«ὅταν βλέπω σε, προσκυνῶ, καὶ τοὺς λόγους,

τῆς παρθένου τὸν οἶκον ἀστρῶν βλέπων·

εἰς οὐρανὸν γάρ ἐστὶ σοῦ τὰ πράγματα,

Υπατία σεμνή, τῶν λόγων εὐμορφία,

ἄχραντον ἄστρον τῆς σοφῆς παιδεύσεως.»

Μοιάζει με τροπάριο. Καταλάβετε;

Αυτό όμως δεν σημαίνει ταύτιση Υπατίας και Αικατερίνης αλλά δείχνει τον σεβασμόν τον οποίον έδειξε ο Χριστιανικός κόσμος απέναντι στην Υπατία.

Για την συσχέτιση Υπατίας με την μάρτυρα Αικατερίνη υπάρχει αναφορά και στην Ντζιέ-λσκα, σε δύο σελίδες, και σε έναν Richardson και άλλους συγγραφείς, Δυτικούς.

Το όνομα Κατερίνα, αεί Καθαρίνα, πάντα καθαρή.

Η παιδεία των δύο γυναικών.

Ησυχολούντο με τα ίδια πράγματα. Στο κείμενο που δημοσιεύω και ένα μάλιστα μεταγενέστερο του 15ου αιώνας που και αυτό δημοσίευσα, εξέδωσα δηλαδή για πρώτη φορά, στο κείμενο αυτό φαίνεται ο διάλογος της Αικατερίνης με τους φιλοσόφους. .. Και στον διάλογον αυτόν φαίνεται η δεινότητα της Αικατερίνης, την ίδια δεινότητα όμως είχε και η Υπατία. Φιλόσοφες γυναίκες και οι δύο, αστρονόμοι και οι δύο, μαθηματικοί και οι δύο, παρθένες καθαρές και οι δύο, δεν εμολύνθησαν ποτέ, διατήρησαν αλώβητη την παρθενία όχι μόνο του σώματος αλλά και της ψυχής. Γι' αυτά όλα τα στοιχεία θεώρησαν κάποιοι ότι πρέπει να ταυτίσουμε τα δύο πρόσωπα.

Για να τελειώσω λοιπόν, τελευταία φράση.

Δεν είναι βέβαιον ότι ταυτίζονται τα δυο πρόσωπα. Η Αγία Αικατερίνη είναι για εμάς αυτό που σημαίνει σήμερα, και η Υπατία είναι αυτό που μέσα από τον Συνέσιο και τους άλλους συγγραφείς διαπιστώνουμε. **Μία εξαιρετη μορφή, ένας εξαιρετος εκπρόσωπος του Ελληνισμού.** Η ταύτιση τώρα γιατί έγινε και τί σημαίνει; Σημαίνει ότι ο σεβασμός πολλών Ορθοδόξων Χριστιανών προχώρησε τόσο πολύ ώστε να ταυτίσουν την Υπατία με την Αγία Αικατερίνη. Αυτό είναι που μας μένει. Για να την ταυτίσουν με την Αγία Αικατερίνη σημαίνει ότι είχαν σε πολύ μεγάλο ύψος στη συνείδησή τους την Υπατία. Νομίζω ότι αυτό είναι η καλύτερη απάντηση στους νεοπαγανιστές που προσπαθούν να βρουν το παραμικρό για να χτυπήσουν τους αγίους μας και την Ορθοδοξία.

Ευχαριστώ για την υπομονή σας.

Σημειώσεις:

* Ευσέβιος Καισαρείας, ο πατέρας της Εκκλησιαστικής Ιστορίας

** Η χρονική περίοδος που καλύπτει ιστορικά ο Σωκράτης ο Σχολαστικός, φτάνει μέχρι το 439

Απομαγνητοφώνηση Φαίη/Αβέρωφ